

Előfizetési ár:

MAGYAR DOHÁNYUJSÁG¹-raEgész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 frt.Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalványon minden
postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest,

VI. Podmaniczky-utca 1.

MAGYAR

DOHÁNYUJSÁG.

Előfizetési ár:

MAGYAR DOHÁNYUJSÁG¹-raEgész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 frt.Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalványon minden
postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI. Podma-
niczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország
minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.Felelős szerkesztő és lapfőnököse:
DARÓCZI VILMOS.Hirdetések Negyed oldal 10 frt; kisebb hirdetéseknek
minden petit sor 4 kr.

TARTALOM: A termelési terület szaporítása. *Daróczi Vilmostól.* — A zenggi dohánygyár felavatási és megnyitási ünnepélye. — A simatlan dohányok. *Daróczi Vilmostól.* — A dohányok simitása, válogatása, csomózása és bálózásáról. Mutatvány. *Grasseli Norbert és Berger Károly Lajos* művöből. — A kerti dohányok kezelése. *Daróczi Vilmostól.* — Dohány-erjedési kísérleti eredmények. (Folytatás) *Fejér Victor* tanulmánya. (Félv mellékleten). — Irodalom. — Vegyesek. — A dohánybevéltási határidők kimutatása — A m. kir. államvasutak közleményei. — Hirdetések.

A termelési terület szaporítása.

A mit néhány év előtt még remélni is alig mertünk volna: az idén végre megvalósult, a mennyiben — tudvalóval — a dohánytermelési terület 5000 kat. holddal szaporítottatott.

De ez még csak a kezdet, a melynél most már nem szabad megállanunk, hanem a megkezdett uton fokozatosan tovább kell haladnunk, s a termelési területet mindinkább nagyobb mérvben kell szaporítani, mert ezt az általános helyzet szinte követelőleg parancsolja és pedig nem is egy, de három kényszerítő oknál fogva, ugymint 1., a gazdasági viszonyok, 2., a jövedék érdeke, illetve a gyártási szükséglet fedezése és 3., a fellendült kiviteli igényeinek kielégítése.

Az általános gazdasági viszonyok mindinkább szükségessé teszik, hogy a kevésbé jövedelmező gabonatermelés helyett inkább a kereskedelmi növények — s ezek között első sorban a siker minden feltételével nálunk bőven rendelkező dohánytermelés — kultiválására és ennek a lehető legintenzívebb módon való kiterjesztésére törekedjünk. — A jövedék érdeke is azt parancsolja, hogy a folyvást emelkedő fogyasztás igényeinek megfelelőleg, a hazai dohánygyártás a felgyártani való anyaggal bőségesen és mindig akként legyen ellátva, hogy a gyártási célokra hazai dohányainkat minél nagyobb mennyiségben alkalmazhassuk, hogy ez által a külföldi dohányok behozatálát csökkentésük, illetve csakis a legszükségesebb mértékre szoríthassuk. — Végül nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy dohánykivitelünk az utóbbi években oly örvendetes lendülésnek indult, a melynek to-

vább fejlődését minden módon előmozdítani: önmagunk iránti kötelességünk; ezt a nemzetgazdasági közérdeket és kínáló nagy előnyt azonban csak úgy érvényesíthetjük és úgy használhatjuk ki, ha a dohánykivitelünk terén oly szerencsésen és rendkívüli buzgalommal működő társaságok, illetve magát a jövedéket oly helyzetbe hozzuk, hogy a kiviteli céloknak és külföldi vevőink igényeinek megfelelő, elegendő mennyiségű dohányokkal láthatjuk el.

A fent jelzett hármak ok bármelyike önmagában véve is, együttesen pedig még sokkal inkább eléggé fontos arra nézve, hogy a dohánytermelési területet már a jövő évtől kezdve, a mult évinél jóval nagyobb mérvben kiterjesszük.

Hogy hová és kinek adja a jövedék a termelési terület szaporítási többletét: azt már a mult évben kifejtettük és megindokoltuk; — s ámbár ezuttal is csak a legnagyobb elismeréssel adozhatunk a jövedéknek azon helyes tapintata és szerencsés választása iránt, a melylyel a folyó évi 5000 kat. hold területszaporítás kiosztotta, — mert az új engedély mind oly vidékre esett, a mely a jó minőségű dohány termelésére kiválóan alkalmas és egyenesen hivatva van rá, hogy a termelés meghonosításával a legjobb dohányanyagot szolgáltatassa, — mindazonáltal én ez alkalommal sem mellőzhetem, hogy az intéző körök becses figyelmét ezuttal is — mint már évek óta több ízben — újól fog fel ne hívjam különösen arra a vidékre, a mely — legjobb meggyőződésem szerint — kitünő minőségű, szivargyártásra is alkalmas dohányanyag előállítására mintegy a természetől van predestinálva. Ez a vidék főleg a Szamos mentén levő ugynevezett lankák, ahol — merem állítani — igazi okszerű termelés mellett, izre, szinre, zamatra, s tartalomra nézve a legkitünőbb szivaranyagot lehetne produkálni.

Nem szeretném, ha valakinek az jutna eszébe, hogy én talán azért pártolom és ajánlom ezt a vidéket, mert magam is arról a vidékről való — szatmármegyei származású — vagyok. Azért minden téves nézet és még a legtávolabbi gyanúsítás eloszlatása végett kénytelen vagyok

kijelenteni, hogy én — fájdalom — oly régen és végleg elszakadtam szülőföldemtől, hogy a kegyeletes emlékeken kívül semmi egyéb érdek nem köt már többé oda; s így egész tárgyilagosan, minden rokonszenv vagy mellétekintet nélkül, tisztán az ügy igazságától áthatva, ismételhetem, hogy a legjobb minőségű dohány termelésére alkalmasabb talaj annál az egész országban alig található.

A jó minőségű anyag termelését hangoztatva, s a termelési terület kiterjesztéséről szólva, nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy vannak termelők, akik — a modern haladás kívánalmainak megfelelőleg — teljes áldozatkészséggel megtették a szükséges befektetéseket és drága épületekkel is ellátták magukat, de minden igyekezetük mellett — esetleg talajviszonyaiknál fogva — talán még mindig kifogásolható s kissé kétes égésű dohányokat kívülről hagyni, a melyek azonban a jó művelés és jó kezelés által azért — habár iaszan is, de folyvást javulnak. Az ilyen termelőktől tehát — különösen a jelenlegi viszonyok mellett — a termelési engedélyeket nem kellene megvonni, vagy csökkenteni, még ha az általuk termelt anyag egy vagy más tekintetben némi kifogás alá esik is; mert — a mint a nagy Széchenyi mondásaként: „oly kevesen vagyunk, hogy még az apagyilkosnak is meg kell bocsátanunk“ — hát most már oda jutottunk, amidőn azt mondhatjuk, hogy oly kevés a dohányunk, hogy még a rossz dohányoknak is meg kell kegyelmeznünk.

Különbön azok a rossznak deklarált egyes vidékekről származó dohányok sem oly rosszak már manapság, mint régentén voltak, — mig ellenben a jobb vidékekről is kerülnek ki néha oly dohányok, amelyek még amazoknál is sokkal rosszabbak, a mint erről éppen az 1898. évi termésnél elég alkalmunk volt meggyőződni.

Szóval most nem azzal kell foglalkoznunk, hogy hol, kitől kellene az engedélyt elvenni, mint inkább azt kell keresni, hogy hol, kinek adjunk új engedélyeket.

Én voltam az, ki egy időben sikra szálltam azért, hogy a debreczeni, szegedi stb. dohányfajok beváltási árát — amely

a tiszai faj áránál mázsánként egy forinttal alacsonyabb volt — a tiszai levelek árával egyenlőre felemeljük, a mi aztán meg is történt, és pedig egész jogosan, mert mindenki belátta, hogy a debreczeni, szegedi stb. dohányok gyári értékre a tiszai dohányokat jóval felülmúlják. És ha már most visszagondolok arra a visszás helyzetre, hogy miként volt lehetséges az, hogy azok a régi praktikus emberek oly ferde módon jártak el, s a jobb minőségű és holdankint kevesebb hozamot adó debreczeni stb. dohányok árát olesóbbra szabták, mint a jóval értéktelemből és bővebben termő tiszai dohányokét: ez a gondolkodásba ejtő helyzet felderítő előttem a rejtély nyitját és érthetővé tette az okot, a melynek magyarázata abban rejlik, hogy a tiszai dohányokat annak idején azért fizették magasabb árban, mert akkoriban a tiszai dohányokra volt szükség, s ezek képezték a kivétel legnagyobb kontingensét, — tehát ez egy kelendőségnek örvendő árucikk volt, míg a nálánál jobb dohányok nem voltak oly keresettek és így a kelendőség értékével sem vetekedhettek, mert a kereskedelemre nézve ezek a jobb minőségű ugyan, de faj és jellegre kevertebb dohányok nem találtak oly jó piacra, mint a tiszavidéki dohányok, a melyeknél a faj nem volt annyira keverve. változtatva, mint a többieknél s így mindig egyenletesebbek maradtak és fajegyenlőségüknél fogva is értékesebbek voltak.

S minthogy a körülmények ismét ugy alakultak, hogy a tiszavidéki dohányok megint keresettek, tehát ezekre szükségünk van: e szerint egyáltalán nem lenne indokolt, ha ezeknek a dohányoknak termelési területe apasztatnék; — ami bizonyára nem is fog bekövetkezni.

Daróczi Vilmos.

A zenggi dohánygyár felavatási és megnyitási ünnepélye.

Horvátország egyik legkietlenebb, legterméketlenebb vidéke: Lika-Krbava vármegye, amelynek földhöz ragadt szegény lakossága folytonos inséggel küzdök, s így valóságos áldás és jótétemény reájok nézve a kormányznak, illetve a dohányjövédéknek az a humánus gondoskodása, hogy a nép könnyebb megélhetésének és állandó kereset-forrásának biztosítására, Zengg horvát kikötő városban egy dohánygyárat állított.

A dohánygyár-telep végleges épületeinek felépítése a múlt év augusztus havában kezdődött, s a már teljesen elkészült és minden tekintetben a legzélszerűbben berendezett új dohánygyár — a mint lapunkban röviden már jeleztük is — október 15-én lett fényes ünnepélyességgel felavatva és rendeltetésének átadva.

A gyár megnyitási ünnepélyére induló előkelő vendégek, Fiuméből, a „Liburnia“ külön gőzhajóval utaztak, s délelőtt 1/211 órakor ezzel érkeztek: gróf Szapáry László fiúmei kormányzó, — a

m. kir. pénzügyminiszterium képviselőiben: dr. Perleberg Arthur min. tanácsos, a dohányjövédéki központi igazgatóság főnöke, — Hajnal Antal kereskedelmi miniszteri osztálytanácsos, a fiúmei tengerészeti hatóság főnöke, — dr. Feichtinger Elek kir. tanácsos, fiúmei kir. pénzügyigazgató, — a dohányjövédéki központi igazgatóság tisztikarából: báró Zornberg Vilmos pénzügyi főtanácsos, Zobel Lajos pénzügyi tanácsos, orosz Bálványi Gyula dohánygyári aligazgató, dr. Wittinghof Gyula fogalmazó; — Degré Andor p.ü. min. fogalmazó, — Termatsits Kálmán fiúmei dohánygyári igazgató, — Accurti Károly, Zengg város volt polgármestere, stb.

A magyar és horvát nemzetiszínű zászlókkal fellobogózott gőzhajó — a nagy számmal egybegyűlt közönség lelkes „zsvivo“ kiáltásaitól fogadva — az ujonnan kiépült és szépen felszített Szent Ambrus-mólónál kötött ki, ahol a vendégek fogadására megjelentek: Budiszavljevic Budiszlav, Lika-Krbava vármegye főispánja, — Zengg város képviselő testülete, élén Zippermann Konrád polgármesterrel, — dr. Lobmeyer Antal, Zengg városnak horvát tartománygyűlési képviselője, — lovag Krajac László, a kereskedelmi és iparkamara elnöke, — Banianin Mihály képviselő, s számos megyei és városi képviselő.

A polgármester üdvözlő beszéde után, az érkezett vendégek és a reájok váró üdvözlő küldöttség fogatokra ültek, s a fellobogózott városon keresztül az új dohánygyárba hajtottak, a hová — a virágokat szóró munkások sora közt — megérkezve, a gyár felszített portáléjában, a dohánygyári tisztviselők élén Vidmár György dohánygyári aligazgató fogadta hódoló üdvözléssel az illusztris vendégeket.

Néhány percz mulva megérkezett dr. Maurovic Antal zenggi püspök, kanonokjaival és nagyszámú papi kíséretével, s a kölesönös tisztelgések megtörténte után kezdetét vette a gyár felavatási ünnepélye.

A püspök, teljes egyházi ornátusban és fényes segédlet mellett, bejárta az egész telepet, s megáldá és beszentelé az összes gyári helyiségeket. — melynek megtörténtével, a gyárnak egy kápolnává berendezett termében, a püspök misét ecelebrált, mialatt a leányok szép éneke különösen emelte az ünnepi hangulatot.

Az egyházi szertartás végeztével, egy másik teremben, Vidmár György aligazgató, a dohányjövédéki igazgatóság főnökét magyar és horvát nyelven tartott rövid szónoklatban felkérte, hogy a már ünnepélyesen felavatott dohánygyárat adja át hivatásának.

Dr. Perleberg Arthur ministeri tanácsos ur, az ünnepélyes alkalomhoz méltó szép beszédben, magyar, német és horvát nyelven, előadta, hogy minő nemzetgazdasági és társadalmi célokból létesíté a magyar kormány és a m. kir. dohányjövédék a zenggi dohánygyárat, s behatóan ismertette a gyár felállításának történetét és melegen méltatva Vidmár György aligaz-

gatónak a gyár berendezése és üzembe hozatala körüli érdemeit, áldást és szerencsét kíván az új gyár működéséhez.

A mély hatást keltő felavatás beszéd után, a ministeri tanácsos urnak a dohánygyári munkások nevében egy pompás virágcsokrot nyújtották át, a melynek szalagjára magyar és horvát nyelven, a gyár felavatásának dátuma: „1899. október 15.“ volt himezve.

Ez után az egész vendégcsereg az udvaron felállított diadalkapunál sorakozott, melynek egyik oldalán „Hungária“, másik oldalán pedig „Kroatia“, a megfelelő nemzeti-jelmezbe öltözött leányok által — meglepő eredeti módon — élőszobrok alakjában volt ábrázolva, — s ez az egész gyönyörű tableaux lefényképezve lön megörökítve.

Ezzel a gyár felavatási és megnyitási ünnepélye véget érven, a notabilitások dr. Maurovic Antal megyés püspök ur 6 nagyméltóságánál tették tiszteletüket.

Délután 1 órakor volt a város által adott és a gyárban felszolgált 100 terítékes diszebed, a mely alatt a városi zenekar hangversenyezett. A banketten — a fent megnevezett kiváló vendégeken kívül — részt vett a megyés püspök, kanonokjaival és udvari papjaival, továbbá a megyei és városi tisztikar főbbjei, a fiúmei és zenggi dohánygyár tisztjei, Cihlar Sebald kereskedelmi és iparkamarai titkár, Lábás János kerületi kapitány, Mikacs Sándor járásbíró, a városi képviselőtestület s az ipar és kereskedelmi kamara tagjai, a zágrábi és a helyi lap szerkesztői, stb.

A pezsgőnél felemelkedett dr. Perleberg Arthur min. tanácsos ur, s a király 6 felségeért ürité poharát. Az összes jelenlévők felállva hallgatták végig a lelkes szavakba foglalt felköszöntőt, melynek végzavai frenetikus „éljen“ és „zsvivo“ viharában hangzottak el. — Gróf Szapáry László kormányzó gróf Khuen-Héderváry horvát bánra, — Zippermann polgármester a magyar kormányra s annak képviselőiben dr. Perleberg min. tanácsosra, — Krajac képviselő gróf Szapáry kormányzóra, — Lobmayer képviselő Budiszavljevic főispánra, — a kormányzó a megyés püspökre, stb. stb. mondtak szebbnél szebb pohárköszöntőket.

S míg a fényes úri társaság a legemelkedettebb kedélyhangulatban bankettirozott: a gyár egyik termében — Vidmár Gy. gyári aligazgató gondoskodó jóvoltából — a 270 gyári munkás ült terített asztalhoz, a lakoma után pedig énekekkel és táncszal fejezték be ezt a reájok nézve mindig emlékezetes szép napot.

Délután 4 órakor ért véget a diszebed, mely után a vendégek hajóra szálltak, s a „Liburnia“ gőzös a negyszámú közönség lelkesült bucsu-üdvözléseitől kisérvé, indult Fiume felé.

Igy folyt le a zenggi m. kir. dohánygyár felavatása. Legyen olyan fényes a jövőben az új gyár működésének sikere is, mint a minő pompás a megnyitásának ünnepélye volt!

A simitatlan dohányok.

Megvallom, hogy ha az általam egész lelkesedéssel szolgált dohányügy terén a gyakorlat és személyes tapasztalati tény valaminek a jóságáról, czélszerűségéről kétségtelenül meggyőz: akkor én többé nem tudok nyugodni, mindaddig, a míg a tapasztalt jó dolognak érvényt nem szerezhetek, vagy legalább azt közismertetvé nem teszem.

Igy vagyok most a simitatlan dohánynyal is, a melyről feltétlenül meggyőződtem, hogy minden tekintetben hasonlíthatatlanul jobb és értékesebb, mint az ugyanazon anyagot képező simított dohány s ettől az állítomtól legfeljebb csak annyit tághatok, hogy csakis az éresebb, vastagabb szövetű, durvább alkotású fajoknál — minők például a tiszai dohányok — látszik kívánatosnak, hogy a simítás továbbra is alkalmaztassék, mert ezek, a jó termelőknél jelenleg divó gondos kezelés, minden gyűrődéstől való kisimítás és csinosabb összeállítás mellett, a gyárban könnyebben kezelhetők, s nem bírván a kellő rugékonysággal és feszerővel, kisimítva nem oly törekenyek, mint simitatlanul lennének; — de a finomabb szövetű, teljesen éretten letrött és jól megfüllesztett jobbminőségű dohányok simitatlanul sokkal jobbak és többet érők, úgy, hogy ezeket a simítottakhoz nem is lehet hasonlítani, — ezekre nézve tehát a simítás mellözése határozottan kívánatos volna.

De — ha nem csalódom — sejtlemem van róla, hogy a simitatlan dohányok ellen a gyárakban némi aggályok vannak: — minthogy azonban arról egy pillanattig sem kételkedem, hogy gyárainkban megvan a jóakarát és hazafias érzületből is igyekezni fognak oda törekedni, hogy gyártásunkban lehetőleg minél több magyar dohányt használjunk fel: azért bátor-kodom kijelenteni, hogy a simitatlan dohányok elleni aggályok nem bírnak helyes alappal.

Mert ha a simitatlan hazai dohányok-fal tett eddigi kísérletek nem is valami fényesen váltak be, azért ebből még nem szabad azt következtetni, hogy ezután sem fognak beválni és a czélnak megfelelni.

Hogy helyes álláspontot foglalhassunk el ennek a kérdésnek az elbírálásánál, akkor először is figyelembe kell vennünk, hogy a múlt év — amidőn a simitatlan dohányokkal kísérletek tétettek — dohánytermelésünkre nézve egészben véve rossz sikerű volt, — másodsor még ha kedvező lett volna is a tavalyi év, de a simitatlan dohányok mai kezelése, még rendkívül távol áll az igazi helyes kezeléstől, — mert a simitatlan dohányok csakis akkor fognak céljuknak igazán megfelelni és jóságuk, előnyük akkor fog majd kitűnni, ha minden tekintetben oly rendszeres kezelésben részesülnek, mint aminőt a simitatlan dohányok tényleg igényelnek. Habár — az én meggyőződésem szerint — a simitatlan dohányok, még a tavalyi rossz sikerű év dacára is, gyártási czélokra sokkal jobban beválnak, mint a

szintén tavalyi, ugyanazon termésű simított dohányok.

Azt megengedem, hogy gyártás közben, ezek a mi simitatlan dohányaink, a szintén simitatlan külföldi dohányokhoz képest sokkal bajosabban kezelhetők, — különben ezek még nem is lehetnek oly kitűnő jők, de mindenesetre kevésbé rosszak, mint a simított többiek; — az lehet, hogy most még szakadoznak, mert nyersen, zölden lettek összeállítva, — de majd nem fognak szakadozni, ha előzetesen kellőleg fülllesztve lesznek. Azt pedig senki sem tagadhatja, hogy a finomabb jellegű, jobb fajtájú simitatlan dohányok, még a tavalyi rossz eredményü évben is, színre, izre, tapintatra, égésre, hasonlíthatatlanul jobbak, az ugyanazon simított dohányoknál.

Mindezekből tehát az a következtetés, hogy a simítás mellözése elvileg nemcsak hogy helyes, de nagyon is kívánatos; — s ha az eddigi kísérletek nem egészen jól sikerült voltából most már véglegesen elítélő véleményt mondanánk: az csak azt árulná el, hogy nem vagyunk eléggé kitarók és nincs elegendő türelmünk bizonyos dolgok keresztülvitelére és tökéletesítésére, — így jártunk például a „Hunnia“ szivarkákkal is, de a közel jövő bizonyára igazolni fogja, hogy ha kitaró szorgalommal folytatjuk a további kísérleteket és folytatást tökéletesítjük a kipróbált eredményeket: akkor a simítás mellözése, és a simitatlan dohányoknak gyártásunkba való általános bevezetése, végeredményében egész dohánygyűjteményünknek óriási nagy előnyére fog szolgálni.

Daróczy Vilmos.

A dohány simítása, válogatása, csomózása és bálózásáról.

Mutatvány

Grasselli Norbert és Berger Károly Lajos művéből.

Misem kívánatosabb, minthogy a talaj helyes megválasztása, a termelési és kezelési fogások, valamint a megfelelő segédesszközök czélhoz vezet alkalmazása és kihasználásával a Magyarországon termelt dohánylevelek költséges, hosszadalmas és határozottan káros simítási munkája végre valahára teljesen kiküszöböltessék, hogy a levelek éppoly alakban, vagyis simitatlanul hozassanak beváltás alá, mint az amerikai piacokról exportált tengerentuli, — vagy a hollandi, pfalzi dohánylevelek. Kétségtelen ugyanis — „hogy a simítás és ezután bekövetkező nyers erjedés a dohánynak szívóosságából és rugalmasságából nagyon sokat elvesz, míg a simitatlan dohánynál ez annál kevésbé történik meg, mert a simitatlan dohány nem is megy oly heves erjedésbe, mert a halomba vagy bányába rakott ily simitatlan levelek nem ülepednek oly erősen össze s ezért nagyobb mennyiségű levegő van közöttük, a mi úgy a felmelegedést, valamint az erjedést csökkenti.“

Amerika egyesült államaiban a megszáritott és megpuhult dohányt nem simítják, hanem használatuk módja szerint —

a gyártási igényeknek megfelelően — válogatják, osztályozzák és csomózzák. Ez az egyedüli munka, amit a farmer a szállításra való csomagolás előtt a dohányával végez.

Mindazideig azonban, míg eme valóban óhajtott idő nálunk is elkövetkezik, behatóan foglalkoznunk kell a simítás munkájának mai alakjával is, azért, mivel a termelő ezen utolsó kezelési munkában domborítja ki természetményének azt a képét jól, kevésbé jól, vagy rosszul, amely képnek alapján az árúnak becslése, beváltása is csak hasonlóképen történhetik.

A simítás és csomózási munkának legfőbb, legelsőbb és leglényesebb része: a dohánylevelek helyes, czéltudatos válogatása.

A válogatásnak főszabálya, hogy: minden egyes levél oda soroztassék, ahová a beváltási ár hirdetmény szabványainál fogva minőségi tulajdonai szerint tartozik. Irányadó tehát: a szín, finomság, nagyság, léveltség vagy sérültség, végül és főképp a levél égőképessége.

Az első követelményt illetőleg: a hányféle színűk van a leveleknek, annyi-felé válogatjuk.

A barna leveleket pl. ne csomózzuk egybe a világosbarna, vagy a sárga, esetleg a zöldes színű, vagy éppen tarka levelekkel.

A dohányoskertész, aki munkácsapatjának kell, hogy feje, vezetője legyen, előzetesen ne foglalkozzék egyébbel, mint — minden egyébre való tekintet nélkül — a színök vagy gerebenekről leszedett leveleknek szín szerinti válogatásával.

Egyik másik simító helyiségben, ahol nincs semmi rendszer, nincs munkabesorozás, hiányzik a vezető: siralom elnézni, hogy ahány fej, annyi a gondolkodás mód; a legteltesebb bizonytalanságban aztán — mivel sokaknál a jó akarat megvolna — egyetlen levél százszor kerül kezébe, s a sok ide-oda rakogatás, felesleges munka szaporítás után százegegyedszer mégis a legrosszabb helyre kerül. Ismételjük tehát, mivel e kérdés rendkívül fontos, hogy a dohányoskertész, vagy a kisebb dohánytermelő gazda, előzetesen ne foglalkozzék egyébbel, mint a leveleknek színeik szerinti helyes összeválogatásával. Ahányféle szín mutatkozik a termésben, annyifelé válogatandó.

Minél egyöntetűbb összetételű volt a dohánytermelésre használt talaj, minél czéltudatosabb ápolásban részesült a termelő fajtiszta dohánymag, annál egyöntetűbb színre és minden egyéb tulajdonságaira nézve a termés.

A színek szerint helyesen megválogatott leveleket aztán egy hozzá értő másik munkás osztályozza.

Az ekként — most már — szín és osztály szerint csoportosított leveleket a többi munkás, miután még folytatólagos válogatás alá veszi finomság, nagyság, sérültség és égőképesség tekintetéből: simítás alá vonja és lecsomózza.

Minden dohánytermelő tudja, hogy az emelkedettebb fekvésű, homokos vegetetű laza összetételű földrészetekben

főleg nedves évjárásban, a levelek finomak és rendszerint jól égők, míg a mélyebb fekvésű, kötött, hidegebb talajokban termelt levelek vastagabbak, és égőképességük is megbízhatatlan, esetleg rossz.

E kétfeleség tehát nem együvé való.

Ami a nagyságot illeti: hosszú levélhez ne tegyük a rövidet, széleshez a keskenyet.

Szintugy igen ügyelnünk kell arra, hogy az ép levelet ne csomózzuk össze a kissé sérülttel, emezt az egészen rongyos levelekkel, szemünk előtt lebegvén azon tapasztalati tény, hogy a beváltásnál mindig a csekélyebb értékű levél viszi magával a jobbat, és sohasem megfordítva, ami szinte magától érthető.

Az égőképességnek, a dohánylevél legértékesebb tulajdonságának elbírálásánál tudnunk kell, hogy ha a levél vagy annak egyes része az égetésnél lobot vet, lánggal ég, ott a jó égést hátráltató, u. n. kátrányos anyagok jutottak tulsulyra, melyeknek elégetésénél aztán több a korom, mint a hamu.

Jól égő a levél, ha az felületének valamely pontján átégetve, egyenletes köralakban ég tova, ha a paraszodás nem túl gyors, és nem túl lassu, s ha a képződött hamu fehér, legfeljebb szürke, de soha sem fekete.

Mindeme lényeges körülményeknek ismerete, helyes végrehajtása, helyes munkabeosztással, nemcsak hogy nem szaporítja a termelő munkáját, hanem hátrózzon kevesebbit; a termés értéke pedig azáltal, hogy a jobb minőségű levelek közé a csekélyebb minőségű levelek közé megfordítva — nem kevertetnek: feltétlenül emelkedik.

Az a termelő, aki a levelek leszedését a törés idejében válogatva végezte, az a simitással járó válogatási munkát sokkal tökéletesebben, kevesebb fáradsággal és jelentékeny idő megtakarítással végezetheti nemcsak, de sőt előnybe jut még az időjárással szemben is.

Megtörténik ugyanis akárhányszor, hogy huzamosan tartó nedves napokon a jobb minőségű, bennszáradt ép levelek simitása, azok tulságos megvonultsága miatt veszedelmes, s éppen azért félben is kell hagynunk, mivel a kellenél nedvesebb állapotban csomózott levelek összetapadnak, ragacsossá válnak, utóbb el is rothadnak, míg ugyanekkor a csekélyebb minőségű, szikárabb természetű, sérült levelek simitása — hacsak nem tulontul nedvesek (értve itt is csak a légkörből magába szívott nedvességet) — minden aggodalom nélkül folytatható. Szóval, az okszerű dohánytermelőnek az időjárás viszonyokkal számolnia kell, s a mint a simitást a tulszáradt vagy tulnedves időben meg sem kezdni vagy félbehagyatja, különösen ügyel arra, hogy a jobb minőségű, értékesebb levelek csak akkor vételessen simitás alá, midőn azok nem több, mint csupán a simitáshoz okvetlenül szükséges nedvtartalommal bírnak.

A további irányelvek ezen munkáknál a következők:

1. A tökéletesen beszáradt levelek csomóztatását azon sorrendben eszközöltesük, mint a milyen sorrendben történt azok leszedése, beszáradása.

2. Az alj, anya és hegyleveleket feltétlenül külön csomóztatjuk. De sőt az aljleveleket is külön válogatjuk, csekélyebb és jobb minőségű aljdohány a II-ik osztályba jó, míg az esetleg szivégett vagy kocsányrohadt már csupán mint „kihányás” vehető át.

3. A más és más minőségű (kötött vagy laza, mély vagy partos) földön termelt dohánnyok a talajok mineműsége szerint nemcsak külön csomózandók, hanem külön bálozandók is.

4. Egy-egy csomóba az anyadohányból 25—30, alj és csekélyebb minőségű levelekből 40—50 levél veendő.

5. A csomókat 1898. óta dohánnyal kötni tilos.

Az ez ellen vétők az 1897. évi XLIV. törvényezikk 3. §-a értelmében, szabályellenes kezelés címén első ízben 5—50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel sújtatnak, ismétlés esetén a termelésből is kizárhatók.

6. A csomózott dohánnyok naponta ki-veendő a szárító pajtába, és ott, hacsak lehet, ászok-, esetleg szerdia fákra helyezett deszkákra asztagolandók osztályonként, a mennyire csak a pajta térsége engedi minél alacsonyabban, és semmi szín alatt nem magasabba 1 méternél. Deszkák hiányában a földre hadzsúrát, gyékényt vagy száraz szálás szalmát teszünk, és erre asztagoljuk a csomózott dohánnyt.

7. A bálozáshoz közvetlenül a beváltás előtt néhány nappal fogjunk hozzá.

8. A bálban — az első osztálytól kezdődőleg fölfelé, alj és tetőzetnek egykét sor kihányás vagy csekélyebb III-ik osztály dohánnyt teszünk, mely csekélyebb minőségű dohánnyok beváltáskor a mérlegre való tevés előtt levéteknak, külön mázsálatnak és osztályoztatnak.

Hogy ezen a jobb dohánybálak megvédelmezésére adott csekélyebb minőségű dohánnyok alá és fölé még ezen felül és takaról: gyékény, szálás szalma vagy hadzsura okvetlenül szükséges, szinte felesleges megemlíteni.

9. A bálfák közé helyezett dohánnyokat csupán a szekérre való felrakás előtt szoritjuk le olykép, hogy a hánccs vagy bármiféle kötelék a bálozott dohánnyt ne érintse, meg ne sértse.

10. A dohánnyesomók a bál megannyi oldalán kifelé rakandók; csomót behajlítani tilos.

11. A bál sulya 150 kgrmnál ne legyen nagyobb, viszont, ha csak nem valamely osztály maradéka, 100 kgrmnál kisebb.

12. A hulladék dohánnyok kétféle osztályozva szállítandók a beváltáshoz, a szerint, a mint tisztított vagy tisztítatlan állapotban vannak. Tisztított hulladék alatt értjük a beteges, vagy idegen anyagoktól tisztán elkülönített egészséges leveleket vagy levélrészeket. Tisztítatlan hulladék csak mint „hasznavehetetlen” vétetik át, s mint ilyen megsemmisítetik.

A kerti dohánnyok kezelése.

A kerti levelek — miként lapunkban már többször is előadtuk — nemcsak kinn a dohánnyföldön, de benn a szárítópajtában és a simitóhelyiségben is, kiváló gondos kezelést igényelnek.

A kerti leveleknek igen nagy hajlamuk van a megromlásra, s különösen hamar megpenészednek. De kellő gondozás mellett ezen bajokat el lehet háritani és a levelek a romlástól megmenthetők, az által, ha tökéletesen ki vannak száradva és így kerülnek simitás alá.

Hogy a kerti dohánnyok kiszáradása tökéletes legyen: szükséges ezen finnyás fajnál a zár-aggatás, vagyis hogy a levelek a zsinegeken kissé összeszorítottassanak, ami a fermentálásnak egyik stádiumát képezi, s ez által a dohány puha rugékonyságát inkább megtartja. nem lesz annyira zörgös száraz, és a mellett ezen eljárás a kívánt szín kiképződésére is jó hatással van.

A kerti levelek simitását csak akkor kell megkezdeni, amidőn a kocsány már olyan, hogy inkább eltörhető mint meghajtható. A simitás alkalmával a kerti leveleket különösen óvni kell attól, hogy semminemű nedvességgel érintkezésbe ne jöjjenek, — tehát simitás előtt a zsinegeket a vizes földre tenni, vagy más ilyen mesterséges uton való puhítási módot használni egyáltalán nem szabad, mert a nyirkosan összesimitott kerti dohány, ha addig meg nem penészedett míg a beváltóhivatalba kerül: de ott pár nap múlva bizonyára eléri ez a sors és meg fog penészedni.

A kerti dohánnyak az egyenletes világos szín és finom illat a főkelléke, s az előadott módon való kezelés mellett ezeket biztosan elérhetjük és egyszersmind kiküszöbölhetjük belőlük azt a dohos, penészes szagot, amely éppen ezeknél a dohánnyoknál gyakran előfordul, úgy, hogy e miatt sokszor majdnem értéktelenné válnak.

A kerti dohány a fermentálásnál nem bír ki olyan magas hőfokot, mint a többi dohány, — de nem is fejlődik ki ennél soha olyan hőfok, ha kellően megérve és rendszeren beszáradva van, mert akkor nem marad oly arányú nedvesség benne, hogy a fermentálásnál oly magas hőfokra emelkedhetnek.

Tudvalevőleg a kerti dohány a legszükségesebb és legkeresettebb dohánnyanyagok egyike, amely ha a követelményeknek megfelel: gazdagon kifizeti magát. Mindent el kell tehát követnünk, hogy a kerti dohánnyt eredeti tiszta fajjellegére visszavezessük s régi jó hírnevét újra visszaszerezzük.

Daróczy Vilmos.

Irodalom.

„A dohánnytermelésről.” Különös tekintettel az alföldi gazdasági viszonyokra és dohánnykerteszre. Írták: *Grasselli Norbert* m. kir. dohánnybeváltó hivatali kezelő és *Berger Károly Lajos* m. kir. gazdasági szaktanár.

Mindig nagy örömről szolgál, ha a magyar dohányirodalom egy-egy szakmunkával gyarapodik. S annál nagyobb örömmel üdvözljük a fenti címet viselő 67 oldal terjedelmű kis füzetet, mert elmondhatjuk róla, hogy az: test a mi testünkéből és vér a mi vérünkéből, — mivel ez a derék kis könyv is mind azokat az eszméket hangoztatja, amelyeket — az okszerű dohánytermelés és helyes kezelés szakismereteinek terjesztése érdekében — mi már másfél évtized óta hirdetünk.

A szerzők, művük előszavában azt mondják, hogy: „E szerény igényű művecskében nem az eredetiség pályabérének elnyerése, vagy újdonságok elsorolása révén más egyéb a célunk, mint: a meglévő elméleti ismereteknek a gyakorlattal való összeegyeztetéséből lesűrődött való igazságoknak rövid, egyszerű előadása.”

Teljes elismeréssel konstatáljuk, hogy a szerzők igen jól oldották meg feladatukat és elérték céljukat, mert könyvükben oly vezérfonalat adnak a tanulni, haladni vágyó termelők kezébe, hogy ha ezek azt követik, s a műben foglalt — és lapunk által is legtöbbszörre már évek óta sürgetett és ajánlt — helyes eszméket, praktikus tanácsokat elfogadják: ezzel nemcsak egyénileg sokat nyerne, de a magyar dohánytermelés ügyén is nagyot lendítenek.

A mű sorba veszi a dohánytermelés valamennyi időszakai munkáját, s mindenről elmondja a legszükségesebb tudnivalókat és e mellett a modern haladás által felszínre hozott eszmék és kérdésekről is tájékoztat.

Különös figyelemre méltó, amiket e kis füzet a dohány *füllesztésére* nézve mond. Erről a rendkívül fontos és szükséges dolgról — a Dohányujságot kivéve — soha sehohol nem jelent még meg nyomtatásban oly helyes utasítás, mint e könyvecskében, amidőn ezeket mondja:

„A leghelyesebb, nálunk alig ismert eljárás az, amidőn a leveleket 20—30 cm. magas, 50—60 cm. széles asztagokba rakják, s a legmondosabb megfigyelés mellett, mielőst azok melegezni indulnak. Levelelként óvatosan átforgatják, — a sárgás, vagy sárgásbarna színt elnyert leveleket felfűzés céljából kiszedik, és ezt az eljárást folytatják mindaddig, míg valamennyi levél megsárgult. Bordái — megfonnyadván — hajlékonyakká váltak, nem törnek, szóval a felfűzésre kiképezvők és alkalmasak. Ezen forgatás közben, a történetesen kevésbé érett s így nehezebben sárguló leveleket kiválogatjuk, s az asztag közepébe helyezve addig fűlesztjük, míg a keresett sárgás, vagy sárgabarna színt elnyerték. Szivargyártási célból természetesen hazai levélfajtáink fűlesztése 2—3—4, esetleg több napot is igénybe vesz.”

Ezeket az arany-szavakat mi is mindenben helyeseljük és aláírjuk.

A közhasznú kis füzet — melyből mai számunkban mutatványt is közlünk — megrendelhető a szerzőknél, Kun-Félegyházán. Ára egy korona. — Melegen ajánljuk termelőink figyelmébe.

„Köztelek Zsebnaptár 1900-ra.” Hatodik évfolyam. Szerkesztik: *Rubinek Gyula* és *Szilassy Zoltán*, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkárai. Évről-évre gazdagabb tartalommal és tökéletesebb alakban jelenik meg a gazdáknak ez a nélkülözhetetlen segédkönyve, mely a mezőgazdaság minden ágazatában szükséges gyakorlati adatokat könnyen használható alakban egybegyűjtve tartalmazza. Különös előnye a Köztelek Zsebnaptárnak más hasonló kiadványok felett az, hogy szorosan a hazai viszonyokat tartja szem előtt és adatai a hazai viszonyok között nyert tapasztalatok eredményét képezik és így használhatóság tekintetében messze tulszárnyalják a mi gazdáink kezében még mindig annyira elterjedt külföldi hasonló kiadványokat. A növénytermelés, az állattenyésztés, kivált az okszerű takarmányozás, tejgazdaság, szőlőművelés és borászat, gyümölcstermelés, a mezőgazdasági építéset, gépek kezelése, mezőgazdasági intézmények, törvények és szabályrendeletek ismertetéséről több mint 300 közleményt tartalmaz, melyek a gazda működése közben naponként előforduló kérdésekre adják meg a megbízható feleletet. A gazdasági üzlet körében előforduló jegyzetek számára alkalmas rovatos jegyzőkönyv egészíti ki e hasznos zsebkönyvet, mely csinos vászonkötésben 1 frt 60 krért minden könyvkereskedésben megkapható.

Vegyesek.

— **Kinevezések.** A m. kir. dohányjövédéki központi igazgatóság *Illing Ottó* budapest-budai dohányjövédéki segéd-tisztet magyar kir. dohányjövédéki tiszté, *Orell Lajos* fumei, *Kemény Béla* kolozsvári segélydíjas doh. jöv. gyakornokokat és *Réty József* pénzügyministeri napidíjast m. kir. dohányjövédéki segéd-tisztékké, és *Szivós Imre*, valamint *Bradicich Germán* fumei dohányjövédéki díjtalan gyakornok-jelölteket segélydíjas dohányjövédéki gyakornokokká nevezte ki.

— **Előléptetések.** *Steinwaller Győző* temesvári dohányjövédéki segéd-tiszt a XI. fizetési osztály első-, *Sulyok József* és *Karkoványi Kálmán* dohányjövédéki segéd-tiszt a XI. fiz. osz. II-dik fokoz. lépett elő.

— **Áthelyezések.** *Simonyi Ernő* zágrábi dohányjövédéki tiszt a fumei-, *Stichleitner Ede* pozsonyi- és *Simon Géza* budapest-ferenczvárosi dohányjövédéki segéd-tiszt a budapest-ferenczvárosi, illetőleg a debreczeni dohánygyári igazgatóságához, végül *Kedacic Róbert* rakamazi dohányjövédéki gyakornok a faddi m. kir. dohánybeváltó hivatalhoz lettek áthelyezve.

— **Halálozás.** *Mandel Ede* földbirtokos, Nyirbátor város diszpolgára, a közelmúlt napokban elhalálozott, életének 89-ik évében. Dr. Mandel Pál országgyűlési képviselő és nagyszámu előkelő rokonság gyászolja a köztiszteletben állott érdemes aggyasztánt, a ki egész életében híres jó gazda, jeles dohánytermelő és lapunknak is egyik legrégebbi lelkes barátja volt. — Nyugodjék békeben!

— **A dohánybeváltási határidők** kimutatását lapunk mai számában veszik olva-

sóink. A mint ebből látható: az érsekújvári, faddi, aradi, hajdu-doroghi, miskolci, kápolnai, nagytárkányi és jászberényi körzetekben kezdődik a beváltás legelőbb: december 11-én, azután a baresi, fogarasi debreczeni, nagykarolyi, nyirgyházai körzetekben kezdődik december 18-án, a többi körzetben pedig január 2-án. Február 28-án a beváltás már valamennyi körzetben véget ér.

— **A dohány trágyázására vonatkozólag** a „Gazdasági Lapok” legutóbb megjelent száma a következő szaktanácsot adja: „Hogy az istállótrágya, a benne levő sok konyhasó miatt, a mely chlor vegyeket juttat a dohánynak és rosszul égvőve teszi, nem megfelelő közvetlen trágya: azzal meglehetősen tisztában vagyunk. A műtrágyákkal sokkal biztosabban érünk a célhoz, de semmi sem nehezebb kérdés mint a dohány műtrágyázása. A dohány ugyanis aránylag rövid tenyész idővel bír, s így gyorsan ható foszforsav és kálira van szüksége, másrészt ritkán álló kapás növény, s aránylag nagyon sok műtrágyára lenne szükség a teljes hatás elérésére. Ebből folyik először az, hogy a foszforsav és kálinak könnyen oldható állapotban kell a dohány alá adni; s másodsor, hogy az egyénekenkénti trágyázás gazdaságosabb, mint a gabona növények alá használni szokott elszórási mód. A Thomassalak nehezen oldható és így dohány alá csak akkor volna hatása, ha legalább 6 mm. szórónak el, még előző ősszel földjén. A superfoszfátból is kell 3 mm. hogyha a kényelmes elszórt trágyázást vesszük igénybe és ezt is még előző ősszel kell elszórni a földre és több ízben eszközölt szántással a földdel összeelgyítve. A kén-savas vagy még inkább a szén-savas káli (hamuszri) is előző ősszel szórandók el legalább is 200 kg. mennyiségben. Sokkal kevesebb, 1/3-ad annyi adagra van szükség a műtrágyákból, hogyha oldatosan, egybekapcsolva a palánták öntözésével trágyázunk. A mi a nitrogént illeti, ezzel óvatosan kell bánni az elszórt trágyázásnál. Gyorsan ható nitrogénnal, pl. chililalérom vagy kén-savas ammóniával célt azért nem érünk, mert a nyári nagy záporok kimossák a földből s a dohány éhezni fog, sokkal jobb a lassabban ható nitrogén trágyákhoz fordulni. Tehát a vérliszthez, a melyből 100—200 kg. adandó holdankint tavasszal, a szerint, hogy nitrogénben bő (tehát fekete) vagy abban szűkölködő (tehát színtelen) talajokkal van-e dolgunk.”

— **A dohánypor haszna.** A dohány-szíták, dobozok stb. fenékén sok dohánypor szokott összegyűlni, a mit rendszeren mint haszontalan port kiöntenek. Pedig rovarok ellen nagyon jól lehetne azt használni a kertészetben. Különösen levéltetvek s földi bolhák ellen hatásos. Midőn a növény harmatos, vagy az esőtől nedves, akkor kell a dohányport vékonyan ráhínteni, mire a kártékony férgek mihamar eltávoznak. Ha száraz az időjárás, akkor előbb megpermetezzük a növényeket s úgy hintjük rájuk a dohányport.

18.000
1899. szám.

Kimutatás

1899. évben az egyedáruság részére engedély mellett termelt dohányok beváltására kiküldött bizottságok működése tartamáról.

Sorszám	Beváltási állomás	Feltigyelőség	Megye, melyben a beváltási állomás fekszik	A beváltás tartama	
				kezdete	vége
1	Budapest	Budapest	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun	január 2	február 28
2	Érsekujvár		Nyitra	december 11	január 29
3	Barcs		Somogy	december 18	február 26
4	Fadd		Tolna	december 11	január 31
5	Arad	Arad	Arad	december 11	február 9
6	Battonya		Csanád	január 2	február 9
7	Békés-Csaba		Békés	január 2	február 14
8	Zombolya		Torontál	január 2	február 13
9	Fogaras		Fogaras	december 18	december 20
10	Marosvásárhely		Maros-Torda	február 19	február 21
11	Debreczen	Debreczen	Hajdú	december 18	február 22
12	Hajdu-Dorogh		Hajdu	december 11	február 19
13	Nagy-Léta		Bihar	január 2	február 22
14	Érmihályfalva		Bihar	január 2	február 28
15	Nagy-Károly		Szatmár	december 18	február 13
16	Miskolcz	Miskolcz	Borsod	december 11	február 7
17	Kápolna		Heves	december 11	február 9
18	Rakamaz		Szabolcs	január 2	február 27
19	Nyiregyháza	Nyiregyháza	Szabolcs	december 18	február 28
20	Kisvárd		Szabolcs	január 2	február 5
21	Nyirbátor		Szabolcs	január 2	február 27
22	Vásáros-Namény		Bereg	január 2	február 21
23	Nagy-Tárkány		Zemplén	december 11	február 13
24	Szeged	Szeged	Csongrád	január 2	február 13
25	Csongrád		Csongrád	január 2	január 24
26	Csóka		Torontál	január 2	január 19
27	Nagy-Becskerek		Torontál	január 2	január 30
28	Félegyháza		Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun	január 2	február 1
29	Szolnok	Szolnok	Jász-Nagy-Kún-Szolnok	január 2	február 16
30	Tiszaroff		Jász-Nagy-Kún-Szolnok	január 2	február 23
31	Jászkisér		Jász-Nagy-Kún-Szolnok	január 2	február 13
32	Jászberény		Jász-Nagy-Kún-Szolnok	december 11	december 28

Budapest, 1899. október hó 27-én.

M. kir. dohányjövédéki központi igazgatóság.

A magyar kir. államvasutak közleményei.

A régi fuvarlevél úrlapok érvényességének meghosszabbítása.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságának értesítése szerint: kereskedelemügyi m. kir. minister ur 6 nagyméltósága f. é. 64679. szám alatt olyképen intézkedett, hogy a régi vasuti fuvarlevél-úrlapok, melyek érvényessége folyó évi október hó végeig volt meghatározva, további két hónapon belül, vagyis f. évi december hó végeig az állomásokon elfogadtassanak, illetőleg ugy a bel- mint a magyar-osztr. forgalomban ezen időpontig továbbra is felhasználhatók legyenek.

Morzsolts tengeri szállítása.

A m. kir. államvasutak igazgatósága f. évben is intézkedett, hogy az új termésű morzsolts tengeri, akár zsákokban, akár ömlesztett (á la riuftoda) állapotban adatik fel, f. é. október hó 25-től kezdve, mint az előző években, visszavonásig, azonban legkésőbb február hó végéig, minden egyéb kocsirakományt képező áru és gabona szállítmány előtt, első sorban rakasék a kocsikra és szállíttassék el.

Arad és Mária-Radna közötti helyi vonatnak további közlekedése.

Az Aradról este 6 óra 35 perczkor induló és Mária-Radnára este 8 óra 31 p-kor érkező 686. sz. személyszállító tehervonat bezárólag november hó 30-áig fog személyszállítással közlekedni.

Vegyesvonatok elmaradása.

A m. kir. államvasutak f. évi október hó 1-től érvényes menetrend-hirdetményében Budapest k. p. u. és Budafok között a hajózás szünete alatt közlekedőnek felvett s Budapest k. p. u. d. e. 10 óra 30 p-kor induló 1028. sz., valamint a Budafokról délelőtt 11 óra 30 perczkor induló 1027. sz. vegyes vonatot a hajózás szünetelése alatt sem fogja közlekedtetni, mert e vonatokra a budafoki villanyos vasut megnyitása folytán többé nem lesz szükség.

Új személy- és podgyász-díjszabás életbeléptetése a Temesvár-Lippa-Radnai h. é. vasuton.

Folyó évi december hó 1-én a fentnevezett h. é. vasuton új személy-és podgyászdíjszabás lép életbe, mely által a megnyitás napján életbeléptett személydij-szabás érvényen kívül helyeztetik.

Ezen díjszabás a magy. kir. államvasutak díjszabás elárúsító irodájában (Budapest, Csengery-utca 33. sz.) 20 fillérért kapható.

144.765/899. szám.

Pályázati hirdetmény.

(Pirszén (Coaks) szállítása iránt.)

A magy. kir. államvasutak igazgatósága az 1900. évi január hó 1-től számítandólag egy, illetőleg három éven át évenként mintegy 600 tonna vontatási és 280 tonna műhelyi czelovakra szolgáló koczka pirszén és 250 tonna műhelyi czelovakra szolgáló darabos pirszén szükségle-

tét biztosítani óhajtván, ez iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok az 1899. évi nov. 18-ig betérjesztendők, a bánatpénzek pedig a megelőző napon déli 12 óráig beküldendők.

A pályázatra vonatkozó részletes feltételek, ugy szintén az általános szállítási feltételek, a magyar kir. államvasutak anyag- és leltár-beszerzési szakosztályánál (Budapest, VI. ker. Andrassy-út 73. sz. II. emelet, 43. ajtó) valamint minden üzletvezetőségénél megtekinthetők, vagy a megállapított ár előzetes lefizetése mellett a m. kir. államvasutak budapesti nyomtatványtáránál posta útján is megrendelhetők, megjegyezvén, hogy az általános feltételek minden példányáért 50 fillér fizetendő.

A feltételeknek posta útján való beküldése esetén 20 fillér posta költség is beküldendő.

Budapest, 1899. október hóban.

Az igazgatóság.

32.907/899.

Pályázati hirdetmény.

A vonalainkon 1900. évben, esetleg a következő 1901. és 1902. évben szükségelendő különféle pályafentartási fák szállítását biztosítani óhajtván, azok szállítására nyilvános pályázatot hirdetünk.

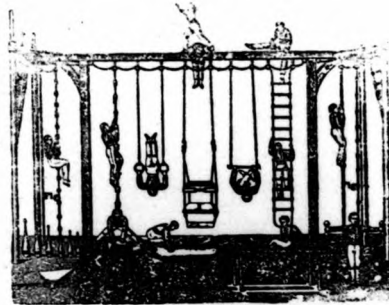
Az ajánlatok folyó évi november 10-ig az üzletvezetőségünknel (Teréz-körút 62. sz., I. em. 5) a bánatpénz pedig ugyanott a gyűjtőpenztárnál f. évi november hó 9-ig teendő le.

A részletes pályázati feltételek, nemkülönben a megközelítőleg szükséges mennyiségekről szerkesztett jegyzékek s ajánlati úrlapok általános osztályunkban, (Teréz-körút 62. sz. I. em. 8. sz. alatt) valamint az összes kereskedelmi és iparkamáránál megtekinthetők s ugyanott megszereshetők.

Budapest, 1899. október havában.

M. kir. államvasutak
Budapest-balparti üzletvezetősége.
(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Sürgőnyezim:
KÖTÉLGYÁR
Budapest.

TELEFON:
62-13.

Legjobb és legmegbízhatóbb minőségű
magyar bácskai kenderből készült
dohányzsinórt
és
gazdasági kötélárut

ajánl a

BLEIER és WEISZ kötélgyártó cég BUDAPESTEN.

Raktár és iroda: VII., Károly-körút 7. sz.

Továbbá: torna eszközök,

valamint: kocsizó lóhálók, szánhálók, gabonaszákok, vízhatlan ponyvak, kender, csepű, vászontömlők, itató- és tűzvedrek, cocus futószőnyegek és lábtörlők, ruhaszárító kötelek. — Lawn-tennis hálók, fogolyhálók stb. e szakmába vágó árukat a legjutányosabb eredeti gyári arakon.

Képes arjegyzék kivanatra bérmentesen küldetik. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöketnek.

A magy. kir. államvasutak téli menetrendje.

A vonatok indulása Budapest k. p. udvarról.

A vonatok érkezése Budapest k. p. udvarra.

Érvényes 1899. október hó 1-től.

Dél felé				Dél felé				Dél felé				Dél felé			
vonat- szám	óra	perc	h o v á	vonat- szám	óra	perc	h o v á	vonat- szám	óra	perc	h o n n a n	vonat- szám	óra	perc	h o n n a n
*902	12 20		k. e. v. Konstantinápoly	22	12 25		sz. v. Bicske	*101	12 10		k. e. v. London, Páris, Bécs	1027	12 20		v. v. Budafok
*102	12 40		Bécs, Páris, London	310	12 35		Hatvan	*901	12 30		Konstantinápoly	311	12 25		v. v. Hatvan
32	6 20		v. v. Nagy-Kanizsa	1302	1 45		gy. v. Fehring, Graz	645	5 00		t. szsz. Arad	301	12 50		gy. v. Berlin, Ruttká
604	6 50		gy. v. Gyfőhérvár, N.-Szab	504	1 55		Kolozsvár, Arad	321	5 20		v. v. Ruttká, Berlin	903	1 05		Konstantinápoly
10	6 50		sz. v. Bécs, Graz, N.-Kanizsa	4	2 20		Bécs, Páris	1707	5 45		sz. v. M.-Sziget	1901	1 25		Gyékényes, Pécs
402	7 10		gy. v. Kassa, Munkács	16	2 30		sz. v. Bicske	607	6 10		sz. v. Brassó, Arad	403	1 30		Lemberg, Kassa
1002	7 15		Zágráb, Fiume, Róma	404	2 35		gy. v. Kassa, Lawoczne	47	6 15		t. szsz. Bicske	3	1 45		London, Páris, Bécs
304	7 30		Ruttká, Berlin				Lemberg	406	6 35		sz. v. Lemberg, Miskolc	503	1 50		Kolozsvár, Arad
*20	7 35		sz. v. Hatvan	904	2 40		Konstantinápoly	7	6 40		Bécs, Sopron	1301	2 50		Graz, Fehring
906	7 35		Belgrád, Brod	312	2 45		sz. v. Hatvan	907	7 05		sz. v. Belgrád, Bród	21	4 50		sz. v. Bicske, N.-Kanizsa
1508	7 50		Kassa, Poprád-Felka	510	2 55		Szolnok	507	7 10		B Brassó, Kolozsvár	313	5 55		Hatvan
1008	8 00		Zágráb, Fiume, Pécs	1004	3 00		gy. v. Zagrab, Fiume, Eszék	309	7 30		Hatvan	505	6 20		Brasso, Kolozsvár
606	8 10		Arad, Brassó	1022	3 20		v. v. Adony-Szabolcs, Paks	1303	7 35		Graz, Fehring	27	6 50		v. v. Győr
506	8 30		Kolozsvár, Brassó	302	3 45		gy. v. Ruttká, Berlin	501	7 50		gy. v. Bukarest, Brassó	5	7 15		gy. v. Bécs, Graz
6	8 50		gy. v. Bécs, Graz	910	4 00		sz. v. Szabadka	1021	7 55		v. v. Paks, Adony-Szab.	605	7 20		sz. v. Brassó, Arad
408	8 50		sz. v. Munkács, M.-Sziget	12	4 30		Győr	1505	8 15		sz. v. Kassa, P.-Felka	905	7 35		sz. v. Belgrád, Eszék
1708	9 15		M.-Sziget, Stanislau	308	5 20		Ruttká, Berlin	1005	8 20		Fiume, Zágr., Eszék	305	7 45		Berlin, Ruttká,
306	9 35		Ruttká, Berlin	508	5 45		Kolozsvár, Brassó	1003	8 40		gy. v. Fiume				Szerencs
*1028	10 30		v. v. Budafok	318	6 25		Hatvan	*319	8 45		sz. v. Hatvan	1007	8 00		Fiume, Zágrád, Pécs
				1706	7 05		M.-Sziget, Stanislau	509	9 15		Szolnok	1705	8 10		Stanislau, M.-Sziget
				24	7 35		N.-Kanizsa, Triest	11	9 25		Győr Sz.-Fehérvár	1001	8 35		gy. v. Róma, Fiume, Zágr.
				1506	8 00		Kassa, Popr.-Felka	23	10 15		Triest, Fiume	407	8 40		sz. v. Munkács, M.-Sziget
				1006	8 30		Zágráb, Fiume, Eszék	307	10 20		Ruttká, Füle	1507	9 05		Kassa, P.-Felka
				406	8 40		Ungvár, Lemberg	909	10 30		Szabadka	9	9 20		Bécs, Graz Kanizsa
				48	9 05		tszsz. Bicske					303	9 25		gy. v. Berlin, Ruttká
				502	9 15		gy. v. Kolozsv., Bukarest					603	9 40		N.-Szében,
				1904	9 30		sz. v. Eszék, Brod								Gyulekehérvár
				1304	9 55		Fehring, Graz					25	9 45		sz. v. Triest, Fiume
				608	10 00		Arad, Brassó					401	10 00		gy. v. Munkács, Kassa
				908	10 20		Belgr., Eszék, Bród								
				8	10 45		sz. v. Bécs								
				322	11 10		v. v. Ruttká, Miskolc								

1 Közlekedik kedden és pénteken.
2 szerdán és szombaton.
3 csak a hajózás szünete alatt

1 Közlekedik kedden és pénteken.
2 szerdán és szombaton.
3 bez. október 31-ig
4 közlekedik csak a hajózás szünete alatt.

A vonatok indulása Budapest ny. p. udvarról.

A vonatok érkezése Budapest ny. p. udvarra.

Érvényes 1899. október hó 1-től.

Dél felé				Dél felé				Dél felé				Dél felé			
vonat- szám	óra	perc	h o v á	vonat- szám	óra	perc	h o v á	vonat- szám	óra	perc	h o n n a n	vonat- szám	óra	perc	h o n n a n
1702	12 00		k. e. v. Konstantinápoly	6104	12 05		sz. v. Czegléd, Szolnok	*701	12 50		k. e. v. Konstantinápoly	171	12 55		sz. v. Palota-Ujpest
*102	1 00		Bécs, Páris, London	172	12 15		Palota-Ujpest	*705	5 30		ost. e. v. Konstantinápoly	703	1 25		gy. v. Bukarest
186	5 55		sz. v. Palota-Ujpest	136	12 25		Nagy-Maros	163	5 40		sz. v. Palota-Ujpest	173	1 40		sz. v. Palota-Ujpest
*110	6 10		ost. e. v. Bécs, Ostende	4106	12 50		Dorog	151	6 55		Vác	103	1 50		gy. v. Páris, Bécs
4102	6 30		Esztergom	174	1 05		Palota-Ujpest	165	6 30		Palota-Ujpest	175	3 00		sz. v. Palota-Ujpest
6102	6 40		Czegléd, Szolnok	104	1 45		gy. v. Bécs, Páris	117	6 40		Bécs	135	4 00		Nagy-Maros
168	6 55		Palota-Ujpest	176	2 20		sz. v. Palota-Ujpest	6101	6 50		Szolnok, Czegléd	6103	4 20		Szolnok, Czegléd
6012	7 05		v. v. Lajosmizse	704	2 30		gy. v. Bukarest	709	7 15		Verciorova	4103	4 40		Esztergom
1402	7 30		gy. v. Zsolna, Berlin	144	2 35		sz. v. Érsekujvár	4165	7 25		tv. sz. Dorog	17	5 45		Palota-Ujpest
106	8 00		Bécs	4101	2 40		Esztergom	4165	7 25		tv. sz. Berlin-Zsolna	115	6 05		Bécs
708	8 15		gy. v. Temesvár, Orsova	720	3 05		sz. v. Czegléd,	167	7 45		sz. v. Palota-Ujpest	179	6 50		Palota-Ujpest
712	8 30		sz. v. Temesvár	6014	3 05		v. v. Lajosmizse	6011	7 50		v. v. Lajosmizse	711	7 00		Temesvár
170	9 15		Palota-Ujpest	716	4 25		sz. v. Szedeg, Szolnok	127	8 20		sz. v. Párkány-Nána	707	7 40		gy. v. Orsova, Temesvár
116	9 25		Bécs, Zsolna	178	4 30		Palota-Ujpest	4101	8 35		Esztergom	181	8 25		sz. v. Palota-Ujpest
				138	4 40		Nagy-Maros	713	8 45		Szolnok, Kecskemét	125	8 35		Nagy-Maros
				180	6 00		Palota-Ujpest	1403	9 45		gy. v. Berlin, Zsolna	6013	8 45		v. v. Lajosmizse
				1404	6 20		gy. v. Zsolna, Berlin	189	10 10		sz. v. Palota-Ujpest	105	9 00		gy. v. Bécs
				140	6 30		sz. v. Nagy-Maros	715	10 50		Szedeg	1401	9 25		Berlin, Zsolna
				710	7 00		Verciorova	143	11 05		Ezsekujvár	4111	9 35		v. v. Esztergom
				4112	7 10		v. v. Esztergom					*709	9 55		ost. e. v. Ostende Bécs
				182	7 40		sz. v. Palota-Ujpest					719	10 05		sz. v. Szolnok, Czegléd
				218	9 05		tv. sz. Zsolna, Berlin					*101	11 50		k. e. v. London, Páris, Bécs
				118	9 35		sz. v. Bécs								
				4706	10 15		os. e. v. Konstantinápoly								
				714	10 35		sz. v. Szedeg, Temesvár								
				152	10 45		v. v. Vác								

1) Közlekedik minden vasárnap.
2) csütörtökön.
3) hétfőn.
4) minden szerdán

1) Érkezik minden csütörtökön.
2) hétfőn.
3) Érkezik minden szerdán.
4) Érkezik minden szombaton.

A vonatok indulása Buda-Császárfürdő kitérőről.

4002	6 16	sz. v. Esztergom	4006	12 30	sz. v. Dorog
			4004	2 29	sz. v. Esztergom
			4012	7 05	v. v. Esztergom

A vonatok érkezése Buda-Császárfürdő kitérőbe.

4013	7 34	v. v. Dorog	4003	4 46	sz. v. Esztergom
4001	9 02	sz. v. Esztergom	4011	9 35	v. v. Esztergom

Dohányerjedési kísérleti eredmények.*)

— *Fejér Victor* tanulmánya. —

(Folytatás.)

II. Raktár.

18 Termelő: *Reizmann*, Kiszvárd.
Debreczeni I. osztályu.

Beváltatott: 1899. február 6.

Átrakva: márczius 3.

" " 20.

" " ápril 8.

Dátum:	Hőfok:
Február 10	hideg
" 13	"
" 14	+36
" 15	+39
" 16	+37
" 17	+36
" 20	+38
" 21	+41
" 22	+39
" 23	+36
" 24	+35
" 25	+36
" 27	+36
" 28	+36
Márczius 1	+35
" 2	+38
" 6	meleg
" 7	"
" 8	+30
" 9	+30
" 10	+30
" 11	+34
" 14	+35
" 15	meleg 35
" 16	38
" 17	40
" 22	meleg
" 23	m. 30
" 24	m. 35
" 27	+35
" 28	+36
" 29	+35
" 30	+38
Ápril 5	+35
" 6	+35
" 7	+34
" 13	hideg
" 14	+30
" 15	+31
" 17	+31
" 18	+30
" 19	+30

19. Termelő: *Reizmann*, Kiszvárd.

Debreczeni I. osztályu.

Beváltatott 1899. február 6.

Átrakva: márczius 2.

" " 20.

" " ápril 8.

Dátum:	Hőfok:
Február 10	hideg
" 11	meleg
" 13	+30
" 14	+37
" 15	+38
" 16	+37
" 17	+36
" 20	+38
" 22	+37
" 23	+38
" 24	+38
" 25	+37
" 27	+36
" 28	+35
Márczius 1	+39
" 4	meleg
" 6	"
" 7	+30
" 8	+33
" 9	+35
" 10	+36
" 11	+36
" 14	+36
" 15	+38
" 16	+38
" 17	+40
" 18	+38
" 22	meleg
" 23	+30
" 24	meleg 35
" 27	34
" 28	30
" 29	35
" 30	38
Ápril 5	+35
" 6	+35
" 7	+35
" 13	hideg
" 14	meleg
" 15	+30
" 17	+31
" 18	+31
" 19	+31

20. Termelő: *Reizmann*, Kiszvárd.

Debreczeni I. osztályu.

Beváltatott: 1899. február 6.

Átrakva: márczius 2.

" " 18.

" " ápril 8.

Dátum:	Hőfok:
Február 10	hideg
" 11	meleg
" 13	"
" 14	"
" 15	+34
" 16	+39
" 17	+38
" 20	+38
" 21	+37
" 22	+35
" 23	+36
" 25	+37
" 27	+36
" 28	+35
Márczius 1	+38
" 4	meleg 32
" 6	" 27
" 7	" 38
" 8	+35
" 9	meleg 34
" 10	36
" 11	35
" 14	38
" 15	+38
" 16	+34
" 17	+35

Márczius 18	+35
" 21	meleg 32
" 22	" 27
" 23	" 38
" 24	" +35
" 27	+34
" 28	+36
" 29	+35
" 30	meleg 38
Ápril 5	+34
" 6	+34
" 7	+35
" 13	hideg
" 14	+30
" 15	+30
" 17	+28
" 18	+30
" 19	+31

21. Termelő: *Reizman*, Kiszvárd.

Debreczeni I. osztályu.

Beváltatott: 1889. február 6.

Átrakva: márczius 1.

" " 18.

" " ápril 8.

Dátum:	Hőfok:
Február 10	hideg
" 11	meleg
" 13	+30
" 14	+37
" 15	+39
" 16	+41
" 17	+39
" 20	+36
" 21	+36
" 22	+35
" 23	+37
" 25	+36
" 27	+35
" 28	+35
Márczius 3	meleg
" 4	"
" 6	+32
" 7	+32
" 8	+34
" 9	+36
" 10	+38
" 11	+38
" 14	+38
" 15	+35
" 16	meleg 38
" 17	" 36
" 18	" 35
" 20	" 37
" 22	" 37
" 23	" 38
" 24	" 34
" 27	" 34
" 28	" 37
" 29	" 35
" 30	" 38
Ápril 5	+33
" 6	+33
" 7	+32
" 13	hideg
" 14	"
" 15	"
" 17	"
" 18	"

22. Termelő: *Reizmann*, Kiszvárd.

Debreczeni I. osztályu.

Beváltatott 1899. február 6.

Átrakva: február 18.

" " márczius 17.

" " április 8.

Datum:	Hőfok:
Február 10	meleg
" 13	"
" 14	+35
" 15	+34
" 16	+40
" 17	+38
" 20	+35

*) Mult számunkban ugyan azt jeleztük, hogy az erjedési hőfokokat feltüntető táblázatokból eleget gondolunk vőljük a már eddig megjelenteknek közlését, — minthogy azonban a tanulmány írója: *Fejér Victor* ur szükségességnek látja, hogy a kísérletek eredményéről összeállított összes táblázatok közöltesse, mert azok nélkül következtetések nem lenne alapja és oly teljes bizonyító ereje: azért tehát készséggel teljesítjük tisztelt munkatársunk óhaját, s valamennyi táblázatot végig közölni fogunk. — bizonyítékul annak, hogy a dohány helyes raktári kezelése érdekében végzett kísérletek jelentőségét mi teljesen méltányoljuk s a nagy fáradsággal járó tanulmány nyilvánosságra hozatalára készséggel tért nyitunk, már csak azon tisztelet és rokonszenvnél fogva is, amelylyel a dohányjövődék érdemes tisztviselői iránt általában viseltetünk. Hogy azonban a táblázatok nagy terjedelme lapunk terét tulságosan igénybe ne vegye és egyéb közleményeinket ki ne szorítsa: azért tehát a még hátralévő táblázatokat, ugy a jelen, valamint következő számunkban, egy-egy félv külön mellékleten fogjuk közölni.

Február	21	+36
"	22	+38
"	23	+36
"	24	+37
"	25	+37
"	27	+37
"	28	+36
Márczius	1	hideg
"	2	meleg
"	3	"
"	4	+30
"	6	meleg
"	7	+33
"	8	+34
"	9	+34
"	10	+35
"	11	+35
"	14	meleg 35
"	15	" 38
"	16	" 40
"	17	+36
"	20	hideg
"	21	meleg 37
"	22	" 37
"	23	" 38
"	24	" 34
"	27	" 34
"	28	" 34
"	29	" 35
"	30	" 38
Ápril	5	+30
"	6	+30
"	7	+32
"	13	hideg
"	14	+25
"	15	+30
"	17	+32
"	18	+30
"	19	+30

23. Termelő: *Reizmann*, Kisvárdá.
Debreczeni I. osztályu.
Beváltatott 1899. február 6.
Átrakva február 28.
" márczius 17.
" április 7.

Datum:	Hőfok:	
Február	10	hideg
"	11	meleg
"	13	"
"	14	+35
"	15	+40
"	16	+39
"	17	+37
"	20	+37
"	21	+37
"	22	+35
"	23	+36
"	25	+34
"	27	+35
Márczius	1	hideg
"	2	meleg
"	3	"
"	4	+32
"	6	+33
"	7	+33
"	8	+34
"	9	+34
"	10	+35
"	11	+36
"	14	+37
"	15	+38
"	16	+35
"	17	meleg 36
"	20	meleg
"	21	meleg 37
"	22	" 37
"	23	" 38
"	24	+39
"	27	+34
"	28	+34
"	29	+35
"	30	+33
Ápril	5	+36
"	6	+36

Ápril	7	+33
"	10	hideg
"	12	"
"	13	"
"	14	+30
"	15	+31
"	17	+34
"	18	+31
"	19	+31

24. Termelő: *Reizmann*, Kisvárdá.
Debreczeni I. osztályu.
Beváltatott: 1899. február 6.
Átrakva: február 28.
" márczius 17.
" ápril 7.

Datum:	Hőfok:	
Február	10	hideg
"	11	meleg
"	13	"
"	15	+40
"	16	+35
"	17	+36
"	18	+36
"	20	+36
"	21	+35
"	22	+38
"	23	+35
"	26	+36
"	27	+36
Márczius	1	hideg
"	2	meleg
"	3	+32
"	4	+34
"	6	+36
"	7	+35
"	8	+36
"	9	+36
"	10	+35
"	11	+35
"	14	+35
"	15	meleg 38
"	16	" 40
"	17	" 36
"	20	" meleg
"	21	meleg 37
"	22	" 37
"	23	" 38
"	24	" 39
"	27	" 34
"	28	" 34
"	29	" 35
"	30	" 33
Ápril	5	+35
"	6	+35
"	10	hideg
"	13	"
"	14	+31
"	15	+30
"	17	+29
"	18	+29
"	19	+30

25. Termelő: *Reizmann*, Kisvárdá.
Debreczeni I. osztályu.
Beváltatott 1899. február 7.
Átrakva márczius 10.
" ápril 7.

Datum:	Hőfok:	
Február	10	hideg
"	13	meleg
"	15	+36
"	16	+35
"	17	+39
"	20	+35
"	21	+36
"	22	+35
"	23	+34
"	24	+35
"	25	+35
"	27	+34
"	28	+38
Márczius	1	+39
"	2	+37

Márczius	3	+37
"	4	+35
"	6	+35
"	7	+36
"	8	+35
"	14	hideg
"	15	"
"	16	"
"	17	"
"	18	"
"	20	"
"	21	"
"	22	"
"	23	"
"	24	"
"	27	+30
"	28	+30
"	29	meleg
"	30	"
Ápril	5	"
"	10	hideg
"	12	"
"	13	"
"	14	"
"	15	"
"	17	"

26. Termelő: *Reizmann*, Kisvárdá.
Debreczeni I. osztályu.
Beváltatott: 1899. február 7.
Átrakva márczius 10.
" ápril 7.

Datum:	Hőfok:	
Február	10	hideg
"	13	meleg
"	15	+38
"	16	+40
"	17	+39
"	20	+34
"	21	+35
"	22	+37
"	23	+35
"	24	+36
"	25	+36
"	27	+37
"	28	+38
Márczius	1	+37
"	2	+35
"	3	+36
"	4	+37
"	6	+38
"	7	+36
"	8	+35
"	14	hideg
"	15	"
"	16	"
"	17	"
"	18	"
"	20	"
"	21	"
"	22	"
"	23	"
"	24	"
"	27	"
"	28	"
"	29	"
"	30	"
Ápril	5	hideg
"	10	"
"	12	+34
"	13	+35
"	14	+34
"	15	+34
"	17	+34
"	18	-34
"	19	-34

27. Termelő: *Reizmann*, Kisvárdá.
Debreczeni I. osztályu.
Beváltatott 1899. február 6.
Átrakva február 27.
" márczius 17.
" ápril 7.

Datum:	Hőfok:	
Február	10	hideg
"	11	meleg

Február 13	+30
" 14	+35
" 15	+38
" 16	+36
" 17	+35
" 20	+34
" 21	+35
" 22	+36
" 23	+37
Márczius 1	hideg
" 2	"
" 3	meleg
" 4	+31
" 6	+33
" 7	+35
" 8	+35
" 9	+36
" 10	+36
" 11	+36
" 14	+38
" 15	+35
" 16	+40
" 20	meleg
" 21	" 37
" 22	" 37
" 23	" 38
" 24	" 32
" 28	+38
" 29	+37
" 30	+35
Ápril 5	+35
" 6	+35
" 10	hideg
" 12	"
" 13	"
" 14	meleg
" 15	+28
" 17	+26
" 18	+28
" 19	+29

Az eddigi feljegyzések mind azt tanúsítják, hogy az erjedés az első átforgatás után enyhébb lett, mert az erjedés megállapodásáig vártunk az átrakással.

28. Termelő: *Reizmann*, Kisvárdá.
Debreczeni I. osztályu.
Beváltatott 1899. február 6.
Átrakva: márczius 14.
" 29.
" ápril 18.
(Nedves.)

Dátum:	Hőfok:
Márczius 15	hideg
" 16	meleg
" 17	+34
" 18	+37
" 20	meleg 34
" 21	" 36
" 22	" 35
" 23	" 35
" 24	" 34
" 27	" 34
" 28	" 35
" 29	" 35
Ápril 5	meleg
" 6	+28
" 7	+30
" 8	+30
" 10	+33
" 12	+30
" 13	+31
" 14	+31
" 15	+30
" 17	+30

29. Termelő: *Reizmann*, Kisvárdá.
Debreczeni I. osztályu.
Beváltatott 1899. február 6.
Átrakva márczius 11.
" 29.
" ápril 19.
(Forgatástól nedves.)
Dátum: Hőfok:
Márczius 14 hideg
" 15 "

Márczius 16	hideg
" 17	"
" 18	"
" 20	"
" 21	"
" 22	meleg
" 23	" 35
" 24	" 34
" 27	" 34
" 28	" 32
" 29	" 35
Ápril 5	"
" 6	+25
" 7	+27
" 8	+34
" 10	+32
" 12	+30
" 13	+30
" 14	+33
" 15	+31
" 17	+30

A nedves dohányok, melyek előbb nagyobb asztagban érték el a fülösleges nedvet kihajtó első erjedést, a további heves erjesztés mellett fekete pecsétet kapnának, — miért is ezután kisebb szárító asztagokban képeztetvén, ilyen hőfokot értek el. Végül a penész csökkentésére tömeg-asztagban voltak.

30. Termelő: *Reizmann*, Kisvárdá.
Debreczeni I. osztályu.
Beváltatott 1899. február 6.
Átrakva márczius 14.
" 29.
" ápril 19.
(Forgatástól nedves.)

Dátum:	Hőfok:
Márczius 15	hideg
" 16	meleg
" 17	+34
" 18	meleg 37
" 20	+34
" 21	meleg 36
" 22	" 36
" 23	" 35
" 24	" 34
" 27	" 34
" 28	+36
" 29	+35
Ápril 5	hideg
" 6	"
" 7	"
" 8	"
" 10	"
" 12	meleg
" 13	+35
" 14	+34
" 15	+33
" 17	+32
" 19	+34

Ismét egy nedves asztag, kiselejtezett csomók-ból. A penészesen maradt csomók. tömeg asztagban 40 fokon felül javultak, még pedig — a kötött földiek jobban, a homokiak ellenben kevésbé járultak meg. S most már hogy tulmedvesek nem voltak: tömeg-asztgban nem kaptak fekete foltokat.

III. Raktár.

31. Termelő: *Reizmann*, Kisvárdá.
Debreczeni I. osztályu.
Beváltatott 1899. január 11.
Átrakva február 6.
" márczius 20.
" ápril 10.
" 17.

Dátum:	Hőfok:
Január 18	meleg
" 19	+35
" 20	+42
" 21	+36
" 22	+36
" 24	+36
" 25	+36

Január 26	+38
" 27	+38
" 28	+38
" 30	+39
" 31	+39
Február 1	+38
" 3	+38
" 4	+38
" 6	+38
Márczius 1	hideg
" 2	"
" 3	"
" 4	"
" 6	"
" 7	"
" 8	"
" 9	"
" 10	"
" 11	"
" 14	"
" 15	"
" 16	"
" 17	"
" 18	"
" 24	"
" 27	"
" 28	"
" 29	meleg 34
" 30	" 30
Ápril 5	+32
" 6	+32
" 7	+32
" 8	+33
" 10	+37
" 12	hideg
" 13	"
" 14	" +35
" 15	+35
" 17	+35
" 18	hideg
" 19	"
" 20	"

32. Termelő: *Reizmann*, Kisvárdá.
Debreczeni I. osztályu.
Beváltatott 1899. január 11.
Átrakva február 6.
" márczius 20.
" ápril 12

Dátum:	Hőfok:
Január 23	+36
" 24	+36
" 25	+36
" 26	+36
" 27	+37
" 28	+37
" 30	+37
" 31	+38
Február 1	+37
" 3	+38
" 4	+38
" 6	+38
Márczius 1	hideg
" 2	"
" 3	"
" 4	"
" 6	"
" 7	"
" 8	"
" 9	"
" 10	"
" 11	"
" 14	"
" 15	"
" 16	"
" 17	"
" 18	"
" 20	"
" 24	meleg
" 27	"
" 28	+36
" 29	+34
" 30	meleg
Ápril 5	" 33
" 6	+32

Ápril	7	+35
"	8	+30
"	10	+34
"	13	hideg
"	14	"
"	15	"
"	17	"
"	18	"
"	19	"
"	20	"

33. Termelő: *Reizmann*, Kisvárdá.

Debreczeni I. osztályu.

Beváltatott 1899. január 11.

Átrakva február 4.

" márczius 6.

" " 29.

Datum: Hőfok:

Január	18	meleg
"	19	+37
"	20	+38
"	21	+38
"	23	+37
"	24	+37
"	25	+37
"	26	+37
"	27	+38
"	28	+38
"	29	+38
"	30	+38
Február	23	+34
"	24	+34
"	25	+35
"	27	+35
"	28	+35
Márczius	1	+35
"	2	+35
"	3	+35
"	8	hideg
"	9	meleg
"	10	"
"	11	"
"	14	"
"	15	"
"	16	meleg 30
"	17	meleg
"	18	"
"	20	"
"	21	"
"	22	"
"	23	"
"	24	"
"	27	+33
"	28	+33
"	30	hideg
Ápril	5	"
"	6	"
"	7	"
"	8	"
"	10	"
"	12	"
"	13	"
"	14	"
"	15	"
"	17	"
"	18	"
"	19	"
"	20	"

34. Termelő: *Reizmann*, Kisvárdá.

Debreczeni I. osztályu.

Beváltatott 1899. január 11.

Átrakva február 4.

" márczius 7.

" április 5.

Datum: Hőfok:

Január	18	meleg
"	19	+37
"	20	+39
"	21	+39
"	22	+39
"	23	+39
"	24	+39

Január	25	+39
"	26	+39
"	27	+39
"	30	+35
"	31	+35
Február	23	meleg
"	24	"
"	25	+33
"	27	+34
"	28	+34
Márczius	1	+34
"	2	+34
"	3	+34
"	4	meleg
"	6	"
"	10	hideg
"	11	"
"	14	"
"	15	"
"	16	"
"	17	"
"	18	"
"	19	"
"	20	"
"	21	"
"	22	"
"	23	"
"	24	"
"	27	"
"	28	"
"	29	"
"	30	"
Ápril	6	"
"	7	"
"	8	"
"	10	"
"	12	"
"	13	"
"	14	"
"	15	"
"	17	"
"	18	"
"	19	"
"	20	"

35. Termelő: *Reizmann*, Kisvárdá.

Debreczeni I. osztályu.

Beváltatott 1899. január 11.

Átrakva február 4.

" márczius 6.

" " 29.

Datum: Hőfok:

Január	18	meleg
"	19	+35
"	20	+36
"	21	+37
"	23	+36
"	24	+36
"	25	+36
"	26	+36
"	27	+36
"	28	+37
"	30	+37
"	31	+38
Február	23	+35
"	24	+35
"	25	+33
"	27	+33
"	28	+34
Márczius	1	+35
"	2	+35
"	3	+34
"	4	+36
"	6	+37
"	8	hideg
"	9	"
"	10	meleg
"	11	"
"	14	"
"	15	"
"	16	+30
"	17	meleg
"	18	"
"	20	+30
"	21	+31

Márczius	22	+30
"	23	+28
"	24	+30
"	27	+30
"	28	+30
"	29	+30
"	30	hideg
Ápril	5	"
"	6	"
"	7	"
"	8	"
"	10	"
"	12	"
"	13	"
"	14	"
"	15	"
"	17	"
"	18	"
"	19	"
"	20	"

36. Termelő: *Reizmann*, Kisvárdá.

Debreczeni I. osztályu.

Beváltatott 1899. Január 11.

Átrakva: február 3.

" márczius 7.

" ápril 5.

Datum: Hőfok:

Január	18	meleg
"	19	"
"	20	+40
"	21	+37
"	23	+37
"	24	+37
"	25	+37
"	26	+36
"	27	+36
"	28	+36
"	30	+36
"	31	+36
Február	1	+34
"	17	meleg
"	18	+35
"	20	+36
"	21	+36
"	22	+36
"	23	+35
"	24	+35
"	25	+35
"	27	+35
"	28	+35
Márczius	1	+35
"	2	+35
"	3	+35
"	10	hideg
"	11	"
"	14	"
"	15	"
"	16	"
"	17	"
"	18	"
"	20	"
"	21	"
"	22	"
"	23	"
"	24	"
"	27	"
"	28	"
"	29	"
"	30	"
Ápril	5	"
"	6	"
"	7	"
"	8	"
"	10	"
"	12	"
"	13	"
"	14	"
"	15	"
"	17	"
"	18	"
"	19	"
"	20	"

(Folyt. köv.)